

WOJEWODA DOLNOŚLĄSKI

PS-NKPS.431.6.1.2024.MS

**Pani
Mariola Chwalko
Kierownik
Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej
w Zgorzelcu
ul. Traugutta 78a
59-900 Zgorzelec**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Do podpisanego w dniu 10 września 2024 r. protokołu kontroli nie wniesiono zastrzeżeń.

Wrocław, dnia 21 października 2024 r.

I. Informacje organizacyjne

Jednostka kontrolowana	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zgorzelcu
Kierownik jednostki kontrolowanej	Pani Mariola Chwałko, zatrudniona na stanowisku Kierownika Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zgorzelcu od dnia 3 lipca 2013 r. (dowód: akta kontroli, str. 37)
Zakres kontroli	Realizacji zadań gminy wynikających z ustawy o pomocy społecznej oraz zgodności zatrudniania z wymogami kwalifikacyjnymi. Okres objęty kontrolą od dnia 1.01.2023 r. do dnia 29.07.2024 r.
Podstawa prawna kontroli	- art. 22 pkt 8 oraz art. 126 i art. 127 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej¹, - § 5 rozporządzenia z dnia 9 grudnia 2020 r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej², - Plan kontroli na II półrocze 2024 r. (KO-KZ.430.2.2024.RG) zatwierdzony przez Wojewodę Dolnośląskiego w dniu 25 czerwca 2024 r.
Data rozpoczęcia i zakończenia czynności kontrolnych	od dnia 29 lipca 2024 r. do 19 sierpnia 2024 r.
Kontrolerzy	1. Małgorzata Staszczak – inspektor wojewódzki w Wydziale Polityki Społecznej Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu, przewodniczący zespołu, działający zgodnie z upoważnieniem Wojewody Dolnośląskiego Nr PS-NKPS.0030.3.2024.MS z dnia 15 lipca 2024 r., 2. Helena Ślawska – starszy inspektor wojewódzki w Wydziale Polityki Społecznej Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu, kontroler, działający zgodnie z upoważnieniem Wojewody Dolnośląskiego Nr PS-NKPS.0030.4.2024.MS z dnia 15 lipca 2024 r. (dowód: akta kontroli, str. 9-12)

¹ t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1283, zwanej dalej „ustawą”, „ustawą o pomocy społecznej”.

² Dz. U. z 2020 r., poz. 2285, ze zm.

II. Ocena kontrolowanej jednostki

W okresie objętym kontrolą odpowiedzialność za realizację zadań ponosi Pani Mariola Chwałko – Kierownik Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zgorzelcu.

W wyniku kontroli poszczególnych zagadnień, w oparciu o oceny cząstkowe badanych obszarów, działalność Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zgorzelcu w zakresie objętym kontrolą oceniono pozytywnie pomimo stwierdzonej nieprawidłowości.

III. Ustalenia kontroli

Ustalono, że Gmina realizuje zadania własne o charakterze obowiązkowym wynikające z art. 17 ust. 1 pkt 1, 2, 3, 4, 5, 10, 11, 14, 15, 16, 16a 17, 18, 19 i 20 ustawy, które dotyczą:

- opracowania i realizacji gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych (pkt 1),
- sporządzania zgodnie z art. 16a oceny w zakresie pomocy społecznej (pkt 2),
- udzielania schronienia, zapewniania posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym (pkt 3),
- przyznawania i wypłacania zasiłków okresowych (pkt 4),
- przyznawania i wypłacania zasiłków celowych (pkt 5),
- świadczenia pracy socjalnej (pkt 10),
- organizowania i świadczenia usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz usług sąsiedzkich (pkt 11),
- dożywiania dzieci (pkt 14),
- sprawiania pogrzebu (pkt 15),
- kierowania do domu pomocy społecznej i ponoszenia odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu (pkt 16),
- pomocy osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego (pkt 16a),
- sporządzania sprawozdawczości oraz przekazywania jej właściwemu wojewodzie w formie dokumentu elektronicznego, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego (pkt 17) do dnia 31.12.2023 r. Od dnia 1.01.2024 r. zadanie wskazane jest w art. 18 ust. 1 pkt 10,
- utworzenia i utrzymywania ośrodka pomocy społecznej, w tym zapewnienia środków na wynagrodzenie pracowników (pkt 18),
- przyznawania i wypłacania zasiłków stałych (pkt 19),
- opłacania składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (pkt 20).

Kierownik MOPS w Zgorzelcu na podstawie imiennego upoważnienia Burmistrza Miasta Zgorzelca wydaje decyzje administracyjne w zakresie potwierdzenia prawa do świadczeń opieki zdrowotnej, o którym mowa w art. 54 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych³.

Ustalono, że Gmina Zgorzelec w okresie objętym kontrolą nie prowadziła na swoim terenie mieszkań chronionych i na dzień kontroli nie prowadziła mieszkań treningowych lub wspomaganych (art. 17 ust. 1 pkt 12 ustawy).

³ t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 146 ze zm., zwanej dalej „ustawą o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych”.

Zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 12 ustawy o pomocy społecznej do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy m.in. prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach treningowych lub wspomaganych. Brak mieszkania treningowego lub wspomagane oznacza, iż ograniczone są możliwości udzielania pomocy zapewniającej osobom przygotowanie do prowadzenia samodzielnego życia w społeczeństwie lub/i mogącej zastąpić pobyt w placówce zapewniającej całodobową opiekę.

W dniu 26.08.2024 r. Kierownik MGOPS w Zgorzelcu przesłał do Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu drogą elektroniczną, opublikowane w Dzienniku Urzędowym Województwa Dolnośląskiego z dnia 23 sierpnia 2024 r. Porozumienie Międzygminne Nr MOPS.8121.1.2024 z dnia 21 sierpnia 2024 r. w sprawie powierzenia Gminie Miejskiej Zawidów przez Gminę Miejską Zgorzelec zadania z zakresu pomocy społecznej. Zgodnie z treścią § 1 ust. 1 i 2 Porozumienia Gmina Miejska Zgorzelec powierza, a Gmina Miejska Zawidów przyjmuje do realizacji zadania publiczne, polegające na objęciu mieszkańców Gminy Miejskiej Zgorzelec opieką i usługami świadczonymi w mieszkaniu treningowym zlokalizowanym w Zawidowie przy ul. Strzeleckiej 7/1, prowadzonym przez Gminę Miejską Zawidów, będącego w strukturach Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zawidowie. Na podstawie Porozumienia mieszkańcy Gminy Miejskiej Zgorzelec mogą być kierowani do mieszkania treningowego w miarę posiadanych przez Gminę Miejską Zawidów wolnych miejsc (§ 2 ust. 1). Porozumienie zawarte jest na czas określony – weszło w życie z dniem jego zawarcia i obowiązuje do 31 grudnia 2025 r. Wobec powyższego nie wydaje się zalecenia pokontrolnego w przedmiotowym zakresie.

Zadania z art. 17 ust. 1 pkt 6, 7, 8, 9 ustawy nie były realizowane, bowiem w okresie objętym kontrolą brak było wniosków/nie zgłaszano potrzeb w zakresie:

- przyznawania i wypłacania zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego (pkt 6),
- przyznawania i wypłacania zasiłków celowych na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym oraz innym osobom niemającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (pkt 7),
- przyznawania zasiłków celowych w formie biletu kredytowanego (pkt 8),
- opłacania składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osobę, która zrezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie niezamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem (pkt 9).

Ustalono, że Gmina realizuje zadania własne wynikające z art. 17 ust. 2 pkt 1, 4 i 5 ustawy, które dotyczą:

- przyznawania i wypłacania specjalnych zasiłków celowych (pkt 1),
- podejmowania innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznaczonych potrzeb gminy, w tym tworzenia i realizacji programów osłonowych (pkt 4),
- współpracy z powiatowym urzędem pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, upowszechniania informacji o usługach poradnictwa zawodowego i o szkoleniach oraz realizacji programu Aktywizacja i Integracja, o którym mowa w przepisach o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (pkt 5).

Gmina Miejska Zgorzelec na swoim terenie nie prowadzi domów pomocy społecznej ani ośrodków wsparcia o zasięgu gminnym (art. 17 ust. 2 pkt 3 ustawy), natomiast na terenie miasta działają 2 domy prowadzone przez Powiat Zgorzelecki tj. Dom Pomocy Społecznej

„Ostoja” i Dom Pomocy Społecznej „Jutrzenka”, ponadto na terenie powiatu funkcjonuje Dom Pomocy Społecznej „Jędrzek” w Opolnie. Na terenie Gminy nie funkcjonują ośrodki wsparcia, o których mowa w art. 51 ust. 4 ustawy o pomocy społecznej, jednakże w strukturach Wydziału Edukacji i Spraw Społecznych Urzędu Miasta Zgorzelec funkcjonuje tzw. Miejski Klub Seniora, prowadzony przez Gminę Zgorzelec.

Ustalono, że w okresie objętym kontrolą Gmina Miejska Zgorzelec nie realizowała zadania polegającego na opracowywaniu i realizacji projektów socjalnych (art. 17 ust. 2 pkt 3a), albowiem Ośrodek był zaangażowany jako jeden z realizatorów w liczne działania związane z Gminnym Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, w ramach którego Ośrodek realizuje m.in. „Program ograniczania strat i szkód osób z problemem alkoholowym klientów Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zgorzelcu”.

Zadania z art. 17 ust. 2 pkt 2, 2a i 3b ustawy nie były realizowane, bowiem w okresie objętym kontrolą brak było wniosków w zakresie:

- przyznawania i wypłacania pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłków, pożyczek oraz pomocy w naturze (pkt 2),
- organizowania i świadczenia usług opiekuńczych w formie usług sąsiedzkich (pkt 2a),
- przyznawania i realizacji usług wsparcia krótkoterminowego w domach pomocy społecznej (pkt 3b).

W trakcie kontroli ustalono, że Gmina realizuje zadania wynikające z art. 18 ust. 1 pkt 3, 6, 9 i 10 ustawy, które dotyczą:

- organizowania i świadczenia specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi (pkt 3),
- wykonywania zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia (pkt 6),
- wypłacania wynagrodzenia za sprawowanie opieki (pkt 9),
- zapewnienia utrzymania oraz rozwoju systemu teleinformatycznego, a także sporządzania sprawozdawczości i przekazywania jej właściwemu wojewodzie w formie dokumentu elektronicznego z zastosowaniem systemu teleinformatycznego (pkt 10) – realizacja przedmiotowego zadania ujęta w art. 18 ust. 1 pkt 10 od dnia 1.01.2024 r.

Zadania z art. 18 ust. 1 pkt 4, 7 i 8 ustawy nie były realizowane, bowiem w okresie objętym kontrolą nie wpłynęły wnioski w zakresie:

- przyznawania i wypłacania zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową lub ekologiczną (pkt 4),
- przyznawania i wypłacania zasiłków celowych, a także udzielania schronienia, posiłku oraz niezbędnego ubrania cudzoziemcom, o których mowa w art. 5a (pkt 7),
- przyznawania i wypłacania zasiłków celowych, a także udzielania schronienia oraz zapewnienia posiłku i niezbędnego ubrania cudzoziemcom, którym udzielono zgody na pobyt ze względów humanitarnych lub zgody na pobyt tolerowany na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (pkt 8).

Ustalono, że Gmina nie prowadzi i nie rozwija infrastruktury ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi (art. 18 ust. 1 pkt 5), natomiast na terenie miasta działa Powiatowy Ośrodek Wsparcia Typu A w Zgorzelcu ul. Pułaskiego 11-13.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zgorzelcu koordynował realizację Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych (art. 110 ust. 4 ustawy).

W Gminie Miejskiej Zgorzelec zadanie wskazane w art. 110 ust. 5 ustawy, dotyczące wytaczania powództwa o roszczenia alimentacyjne na rzecz mieszkańców Gminy, nie było realizowane. Jednak, jak zapewnił Kierownik Ośrodka, osobom zgłaszającym się do Ośrodka udzielano informacji o sposobie wytaczania powództwa, jak również w uzasadnionych przypadkach oferowana była pomoc w pisaniu pozwów.

W kontrolowanym okresie Ośrodek nie kierował wniosków o ustalenie niezdolności do pracy, niepełnosprawności i stopnia niepełnosprawności do organów określonych odrębnymi przepisami (art. 110 ust. 6 ustawy), natomiast jak wyjaśnił Kierownik Ośrodka, udzielano informacji w zakresie ustalenia niezdolności do pracy i stopnia niepełnosprawności, udostępniano druki, udzielano pomocy przy ich wypełnianiu, kompletowaniu dokumentów, ponadto w ramach pracy socjalnej pracownicy socjalni udzielali pomocy np. w uzyskaniu zaświadczenia lekarskiego o stanie zdrowia, umówieniu wizyty u lekarza, złożeniu wniosków w imieniu klienta w PZON lub w ZUS lub występowaniu do pracodawcy w imieniu klienta o świadectwa pracy.

Kierownik MOPS w Zgorzelcu składał Radzie Miasta Zgorzelec coroczne sprawozdania z działalności Ośrodka oraz przedstawiał potrzeby w zakresie pomocy społecznej (art. 110 ust. 9 ustawy).

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zgorzelcu w okresie objętym kontrolą realizował wypłatę świadczeń pieniężnych dla obywateli Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa, o których mowa w art. 29 i 31 ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa⁴.

Kierownik oraz Zastępca Kierownika MOPS w Zgorzelcu spełniają odpowiednie wymogi w zakresie kwalifikacji zawodowych wskazane w art. 122 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej, tj. posiadają wymagany staż pracy w pomocy społecznej oraz specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej.

Pracownicy socjalni zatrudnieni w Ośrodku spełniają wymogi odnośnie kwalifikacji zawodowych wskazane w art. 116 i 156 ww. ustawy.

W okresie objętym kontrolą dodatek do wynagrodzenia 400 zł wynikający z art. 121 ust. 3a ustawy otrzymywali pracownicy socjalni zatrudnieni w pełnym wymiarze czasu pracy w MOPS realizujący pracę socjalną w środowisku lub przeprowadzający rodzinne wywiady środowiskowe poza siedzibą Ośrodka. Ww. dodatek nie był wliczany do kwoty minimalnego wynagrodzenia pracowników socjalnych. W sprawdzonych aktach osobowych pracowników socjalnych terenowych znajdowały się stosowne dokumenty potwierdzające przyznanie dodatku oraz przyjęte i podpisane zakresy czynności.

Osoby świadczące specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi posiadają wymagane wykształcenie wskazane w § 3 pkt 1 oraz co najmniej trzymiesięczne doświadczenie zawodowe w pracy z osobami z zaburzeniami psychicznymi

⁴ t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 167 ze zm.

zdobyte w jednej z jednostek wymienionych w § 3 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 22 września 2005 r. w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych⁵.

Rejon działania kontrolowanej jednostki obejmuje Gminę Miejską Zgorzelec zamieszkałą przez 27 531 mieszkańców, w tym 400 rodzin i osób samotnie gospodarujących objętych pracą socjalną (stan na dzień 31.12.2023 r.) i 27 237 mieszkańców, w tym 341 rodzin i osób samotnie gospodarujących objętych pracą socjalną (stan na dzień kontroli).

W Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Zgorzelcu na dzień kontroli zatrudnionych było 12 pracowników socjalnych (12 etatów), z których wszyscy realizowali pracę socjalną w środowisku.

Zgodnie z art. 110 ust. 11 i 12 ustawy, ośrodek pomocy społecznej (...) zatrudnia pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby ludności gminy w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na 2 000 mieszkańców lub proporcjonalnie do liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących, objętych pracą socjalną w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na nie więcej niż 50 rodzin i osób samotnie gospodarujących. Ośrodek pomocy społecznej zatrudnia w pełnym wymiarze czasu pracy nie mniej niż 3 pracowników socjalnych.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zgorzelcu na dzień kontroli spełniał wskaźnik zatrudnienia pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących objętych pracą socjalną.

IV. Pozostałe informacje i zalecenia pokontrolne

W sprawach dotyczących udzielania pomocy osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego stwierdzono następującą nieprawidłowość:

1. W sprawie nr 2 [REDAKTOWANE], w postępowaniu wszczętym z wniosku strony z dnia 15.03.2023 r., zakończonym decyzją nr [REDAKTOWANE] z dnia 21.03.2023 r., przyznającą zasiłek okresowy w wysokości 291,74 zł na okres od dnia 1.03.2023 r. do 31.03.2023 r., za dochód strony przyjęto wypłaconą w dniu 17.02.2023 r. pomoc postpenitencjarną w wysokości 100 zł, stanowiącą jednorazowe pieniężne świadczenie socjalne oraz środki z depozytu więziennego w kwocie 92,52 zł wypłacone w dniu zwolnienia z zakładu karnego, pomimo, iż strona w dniu 17.03.2024 r. oświadczyła, że jest zarejestrowana w PUP jako poszukująca pracy oraz aktualnie nie posiada własnego dochodu.

Zgodnie z art. 8 ust. 3 ustawy o pomocy społecznej za dochód uważa się sumę miesięcznych przychodów z miesiąca poprzedzającego złożenie wniosku lub w przypadku utraty dochodu z miesiąca, w którym wniosek został złożony, bez względu na tytuł i źródło ich uzyskania, jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, pomniejszoną o: miesięczne obciążenie podatkiem dochodowym od osób fizycznych i koszty uzyskania przychodu; składki na ubezpieczenie zdrowotne określone w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych oraz ubezpieczenia społeczne określone w odrębnych przepisach; kwotę alimentów świadczonych na rzecz innych osób.

Do dochodu ustalonego zgodnie z ust. 3 nie wlicza się m.in. jednorazowego pieniężnego świadczenia socjalnego (art. 8 ust. 4 ustawy).

⁵ t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 816.

W wyniku przeprowadzonego postępowania kontrolnego stwierdzono następującą nieprawidłowość:

1. Błędny sposób ustalenia dochodu strony przed wydaniem decyzji administracyjnej w sprawie dotyczącej udzielania pomocy osobie mającej trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego.

Wobec stwierdzonej nieprawidłowości wydaje się następujące zalecenia pokontrolne:

1. Za dochód przyjmować sumę miesięcznych przychodów z miesiąca poprzedzającego złożenie wniosku lub w przypadku utraty dochodu z miesiąca, w którym wniosek został złożony, bez względu na tytuł i źródło ich uzyskania, jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, pomniejszoną o: miesięczne obciążenie podatkiem dochodowym od osób fizycznych i koszty uzyskania przychodu; składki na ubezpieczenie zdrowotne określone w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych oraz ubezpieczenia społeczne określone w odrębnych przepisach; kwotę alimentów świadczonych na rzecz innych osób. Do dochodu nie wliczać jednorazowego pieniężnego świadczenia socjalnego.

Podstawa prawna: art. 8 ust. 3 i ust. 4 ustawy o pomocy społecznej.

Termin wykonania: na bieżąco.

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w trzech jednobrzmiących egzemplarzach. Jeden egzemplarz przesłano do Kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do Burmistrza Miasta Zgorzelec, trzeci włączono do akt kontroli.

Zgodnie z art. 128 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej kierownik jednostki podlegającej kontroli może w terminie 7 dni od dnia otrzymania zaleceń pokontrolnych zgłosić do nich pisemne zastrzeżenia do Dyrektora Wydziału Polityki Społecznej Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu. W przypadku niewniesienia zastrzeżeń do sformułowanych zaleceń pokontrolnych uprzejmie proszę o poinformowanie tut. Wydziału, w terminie 30 dni od daty otrzymania niniejszego pisma, o sposobie wykorzystania wyników kontroli, realizacji powyższych zaleceń lub przyczynach braku ich realizacji.

Z up. WOJEWODY DOLNOŚLĄSKIEGO

Monika Kwil-Skrzypińska
Dyrektor Wydziału Polityki Społecznej

Otrzymują:

1. Burmistrz Miasta Zgorzelca
2. a/a